

רע"פ 8687/14 - ראיך סרחאן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
רע"פ 8687/14

לפני: כבוד השופט ח' מלצר

המבקש: ראיך סרחאן

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט א' אליקים) מתאריך 23.11.2014 ב-עפ"א 32473-06-14; תגובה מטעם המשיבה מתאריך 04.01.2015; תשובה מטעם המבקש מתאריך 18.01.2015 לתגובת המשיבה; תגובה מטעם המשיבה מתאריך 22.01.2015

בשם המבקש: עו"ד מאדי דאהר

בשם המשיבה: עו"ד בת-אור כהנוביץ'

החלטה

1. לפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט א' אליקים) מתאריך 23.11.2014 ב-עפ"א 32473-06-14, בגדרו התקבל, באופן חלקי, ערעורה של המשיבה על גזר דינו של בית המשפט השלום בעכו (כב' השופט ו' חאמד) מתאריך 07.05.2014 ב-ת"פ 3829-03-10.

להלן יובאו, בקצרה, הנתונים הרלבנטיים להכרעה בעניין.

עמוד 1

עיקרי העובדות והשתלשלות ההליכים

2. המבקש הורשע על ידי בית משפט השלום הנכבד בביצוע עבירות בניגוד לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק התכנון והבניה) הכוללות: עבירות בניה ושימוש ללא היתר כדין, ועבירות של אי-קיום צווים שיפוטיים.

3. בית משפט השלום גזר על המבקש את העונשים הבאים: מאסר על תנאי לתקופה של 4 חודשים (כשהתנאי הוא שבמשך תקופה של שלוש שנים המבקש לא יעבור אחת מהעבירות בהן הורשע); קנס כספי בסך של 150,000 ש"ח (מחולק ל-60 תשלומים חודשיים, כאשר התשלום הראשון ישולם בתאריך 01.07.2014), או 10 חודשי מאסר תמורתו; חתימה על התחייבות כספית בסך של 100,000 ש"ח להימנע, למשך תקופה של 3 שנים, מביצוע של אחת מהעבירות בהן הורשע במסגרת תיק זה; צו הפסקת שימוש שלא כדין במקרקעין וצו הריסה של המבנה שהוקם בניגוד לחוק, כאשר מועד כניסתם לתוקף נקבע לתאריך 07.05.2015.

4. המשיבה ערערה על גזר הדין הנ"ל וערעורה התקבל באופן חלקי. בית המשפט המחוזי הנכבד השית על המבקש, בנוסף לעונשים שנקבעו על ידי בית משפט השלום: 4 חודשי מאסר בפועל, וחייב בתשלום כפל אגרות בסך של 34,200 ש"ח בגין הבניה שהמבקש ביצע, אשר יפרע עד לתאריך 01.02.2015.

בנוסף, בית המשפט המחוזי קבע כי מועד כניסתם לתוקף של הצווים יוקדם כך שצו הפינוי יכנס לתוקף בתאריך 31.12.2014, וצו ההריסה יכנס לתוקף בתאריך 01.02.2015.

בית המשפט המחוזי בחר שלא להתערב בגובה הקנס שהושת על המבקש, או בחלוקה לתשלומים שנקבעה. יחד עם זאת, לאור העובדה שבמועד מתן פסק הדין המבקש טרם החל בתשלום הקנס (כאשר הוא היה אמור לשאת בחמישה תשלומים עד אותו מועד) – בית המשפט המחוזי קבע כי המבקש ישלם לאלתר את התשלומים שחלף מועד פרעונם, והוסיף כי ככל שלא יפרעו אותם תשלומים עד תאריך 01.01.2015, או שהמבקש יאחר בפרעון אחד מהתשלומים שעליו לשלם לאחר מכן – "תעמוד יתרת הקנס לפירעון מיידי, לרבות חלף המאסר".

בית המשפט המחוזי הותיר את יתר חלקי גזר הדין על כנם.

5. בקשתו של המבקש מופנית כנגד ההחמרה בעונשו במסגרת פסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד.

להשלמת התמונה אציין כי לצד הבקשה שלפני המבקש הגיש בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת עליו. בהחלטתי מתאריך 18.12.2014 הוריתי על עיכוב ביצוע, ארעי, של רכיב זה מתוך גזר הדין, וזאת עד למתן החלטה אחרת.

טענות המבקש

6. המבקש מעלה במסגרת בקשתו מספר טענות שלגישתו, מצדיקות מתן רשות ערעור. אביא להלן את העיקריות מבין טענות אלה:

(א) המבקש מלין על כך שבית המשפט המחוזי חייב אותו בכפל אגרה, וזאת מבלי שהמשיבה העלתה טענות בעניין זה במסגרת הודעת הערעור מטעמה, אלא רק נענתה ליוזמתו של בית המשפט המחוזי בעניין, אשר הועלתה במהלך הדיון.

(ב) המבקש טוען כי בית המשפט המחוזי טעה כאשר ציין כי הוא הפר צו שיפוטי משנת 2003, וזאת בעת שכתב האישום שהוגש נגדו במסגרת ההליך דנן ייחס לו הפרה של צווים שיפוטניים רק משנת 2005. לגישת המבקש, שגיאיתו של בית המשפט המחוזי השפיעה על התוצאה שאליה הוא הגיע בפסק דינו, לרבות בהחלטתו להשית על המבקש עונש מאסר בפועל.

(ג) המבקש טוען לבסוף כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שהתערב בשיקול דעתה של הערכאה הדיונית והקדים את מועד כניסתם לתוקף של צו הפינוי ושל צו ההריסה. לגישתו, בית המשפט המחוזי לא הצביע על נסיבות מיוחדות המצדיקות את ההקדמה האמורה.

7. לאחר שהוגשה תגובת המשיבה, המבקש ביקש להגיש תשובה מטעמו, וזאת בעקבות, מה שהוא כינה: "אי הדיוקים שהועלו [בתגובה]". בהחלטתי מתאריך 12.1.2015 נעתרתי לבקשה ואישרתי למבקש להגיש תשובה, קצרה, לתגובת המשיבה. על אף האמור – המשיב לא הצביע על אי-דיוקים בתגובת המשיבה, ובמקום זאת ניצל את זכות התשובה שניתנה לו כדי לתאר את ההתפתחות התכנונית באזור, שלטענתו, יש בה כדי להכשיר את המבנים הבלתי חוקיים בכפר, לרבות המבנה מושא צווי הפינוי והריסה.

טענות המשיבה

8. המשיבה סוברת כי הבקשה דנא איננה מעלה כל עילה למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי", בהתאם לאמות המידה שנקבעו בפסיקה, ועל כן היא טוענת כי דינה של הבקשה להידחות. לגופם של דברים, המשיבה גורסת כדלקמן:

(א) אין להתערב ברכיב כפל האגרה בנסיבות. לשיטתה, משהוגש על ידה ערעור על קלות העונש – ערכאת הערעור היתה רשאית להוסיף את רכיב האגרה, אפילו לא צוין רכיב זה במסגרת הודעת הערעור.

(ב) באשר למועד תחילת הפרת הצווים השיפוטניים על ידי המבקש, המשיבה מצביעה על כך שבכתב האישום דנן נרשם בצורה מפורשת כי בשנת 2003 ניתן צו הפסקת בניה גם כנגד המבקש, וזאת בניגוד לטענתו לפיה כתב האישום מייחס לו הפרת צווים שיפוטניים רק משנת 2005. מכאן שלגישת המשיבה לא נפלה כל טעות בפסק דינו של המחוזי בנושא זה.

(ג) באשר למועדים שנקבעו על ידי בית המשפט המחוזי לכניסתם לתוקף של הצווים שהוצאו בעניין המקרקעין - המשיבה סומכת את ידיה על נימוקיו של בית המשפט שהסביר את הקדמת המועדים בכך שכבר במועד גזר הדין היה צו איסור שימוש בתוקף נגד המבקש, ולכן היה אף ראוי לקבוע פינוי מיידי של המבנה. באשר למועד ביצוע ההריסה, המשיבה טוענת כי בהיעדר הצבעה על "היתר בהישג יד" להכשרת הבניה בהמקרקעין - לא היתה כל הצדקה בדחיית מועד ביצוע צו ההריסה על ידי בית משפט השלום הנכבד, ולכן הקדמת כניסתו של צו זה לתוקף ראויה בנסיבות.

9. בתגובה לתשובה שהוגשה מטעם המבקש - המשיבה טוענת כי ההתקדמות התכנונית באזור, לה טוען המבקש, עוסקת בדיון עקרוני גרידא, וכי טרם גובשה כל תכנית קונקרטית המאפשרת את הכשרת הבניה הקיימת במקרקעין. המשיבה מציינת כי אפילו היתה מתגבשת תכנית קונקרטית - המבקש נדרש לפנות בנושא לבית המשפט שהוציא את צו ההריסה, ולא לכלול נושא זה במסגרת בקשתו לרשות ערעור.

עוד מציינת המשיבה בגדר תגובתה כי נכון לתאריך 21.01.2015 - המערער טרם החל בתשלום הקנס שהושת עליו, וזאת מבלי שניתן כל עיכוב ביצוע בעניין זה.

דיון והכרעה

10. אציין כבר בשלב זה, כי לאחר שעיינתי במכלול החומר שהוגש מטעם הצדדים - הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. נימוקיי למסקנה זו יובאו בקצרה להלן.

11. הלכה היא רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תוענק רק במקרים שבהם מתעוררת שאלה בעלת חשיבות משפטית, החורגת מעניינם של הצדדים הישירים להליך (ראו: ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982); רע"פ 4515/07 אבו שנב נ' מדינת ישראל (17.10.2007)), או במקרים שמתגלה בהם אי-צדק בולט, או מתעורר חשש כי נגרם למבקש עיוות-דין (עיינו: רע"פ 6487/12 דביר נ' מדינת ישראל (15.7.2013)).

12. בניגוד לטענתו של המבקש - קביעתו של בית המשפט המחוזי ביחס לרכיב כפל האגרה איננה מצדיקה מתן רשות ערעור.

סעיף 213(ג) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ) קובע כי ערכאת הערעור תהא רשאית "ליתן בקשר לפסק הדין כל החלטה אחרת שהערכאה הקודמת היתה מוסמכת לתתה". במקרה דנן, הערכאה הדיונית היתה מוסמכת לקבוע כפל אגרות לפי הסמכות הנתונה לה מכח סעיף 218 לחוק התכנון והבניה. מעבר לכך, כיוון שעסקין בהחמרה בענישה - חל סעיף 217 לחסד"פ הקובע כי: "בית המשפט לא יגדיל עונש שהוטל על נאשם, אלא אם הוגש ערעור על קולת העונש". בענייננו הוגש על ידי המשיבה ערעור על קולת העונש לבית המשפט המחוזי. המדינה בהודעת הערעור אמנם עמדה ביתר פירוט על הצורך בהחמרה בעונשו של המבקש על ידי מאסר בפועל והגדלת הקנס שהושת עליו, ואולם אין בכך כדי לצמצם בהכרח את טענותיה לעניינים אלה בלבד.

נוכח כל האמור לעיל נראה כי בית המשפט רשאי היה להגדיל את עונשו של המבקש בדרך של הוספת רכיב בדבר כפל אגרה בגדר הערעור על קולת העונש.

13. זה המקום להוסיף כי לא התרשמתי כי המקרה דנן הינו אחד מאותם מקרים נדירים במיוחד, שבהם ניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת, או הראויה - המצדיקים מתן רשות ערעור (ראו, למשל: רע"פ 3929/09 דהן נ' מדינת ישראל (16.08.2009)).

בתי המשפט קמא הנכבדים עמדו על כך שהמבקש ביצע עבודות בניה שלא כדין בהיקף נרחב ביותר, על קרקע חקלאית, בשמורת טבע ובקרקע שמוכרזת כמרקם שמור משולב. המבקש ביצע את העבודות האמורות במשך שנים רבות, תוך התעלמות מוחלטת מצווי הפסקה ומניעת פעולות שיפוטיות שניתנו כנגדו (וכנגד אביו המנוח). התנהלות זו מלמדת על זלזול מצידו של המבקש כלפי החוק ורשויות האכיפה. יתר על כן, המבנה שנבנה בניגוד לחוק משמש את המבקש, בין היתר, לצרכים מסחריים בדמות עסק לרהיטים. בנסיבות אלה דומה כי אין נפקות לשאלה אם המבקש מפר צווים שיפוטיים משנת 2003, או רק משנת 2005, שכן בכל מקרה מדובר בתקופה ארוכה מאד המצדיקה הטלת עונש משמעותי על המבקש, לרבות מאסר בפועל.

זאת ועוד - נוכח העובדה שהמבקש בנה והשתמש בנכס בזמן שהצווים השיפוטיים האוסרים זאת היו בתוקף - יש יסוד להחלטתו של בית המשפט המחוזי להקדים את מועד כניסתם לתוקף של צווי הפינוי וההריסה. בהקשר זה אציין כי המבקש עושה גם כעת כל שביכולתו כדי להימנע מביצוע הצווים. כך, לדוגמא, המבקש הגיש בקשה לעיכוב ביצוע צו הפינוי בתאריך 30.12.2014, יום לפני מועד כניסתו לתוקף של צו הפינוי, וזאת על אף שפסק הדין ניתן למעלה מחודש קודם לכן. כמו כן, מביקורת שנערכה במקום מטעם המשיבה בתאריך 1.1.2015, עולה כי המבקש טרם פונה את הרהיטים מהמבנה כנדרש. הוא אף לא שילם עד כה את הקנס שהושת עליו, על אף קביעותיו של בית המשפט המחוזי הנכבד לגבי מרכיב זה, שהובאו בפיסקה 4 שלעיל.

14. לאחר בחינת מכלול הנסיבות הנ"ל, הנני סבור איפוא כי העונש שהושת על המבקש איננו חורג ממדיניות הענישה המקובלת, או הראויה (השוו: רע"פ 4666/13 אבו עראר נ' מדינת ישראל (30.6.2013); רע"פ 7297/13 הואש נ' הועדה המקומית לתכנון ולבניה "גליל מרכזי" (17.12.2013); רע"פ 9239/12 אבו עראר נ' מדינת ישראל (2.1.2013)). די בכך כדי לדחות את הבקשה שלפני.

15. באשר לטענתו של המבקש בנוגע להתקדמות התכנונית באזור - המשיבה מציינת, כאמור, כי מדובר בדיון עקרוני בלבד, שטרם הבשיל לכדי תכנית קונקרטית. ברם, אפילו היתה נרקמת תכנית קונקרטית, מדובר באירועים שבאו לאחר מתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד, אשר לא נכללו במסגרת החומר שעמד בפני בית המשפט קמא, ומשכך אין להוסיפם במסגרת הבקשה למתן רשות ערעור. כמו כן, אין בתכנית שכזו כדי להשפיע על רכיבי הקנס, האגרות והמאסר שהושתו על המבקש. באשר לצווי הפינוי וההריסה שהוצאו - המסלול שבגדרו נכון היה לנסות ולהשיג דחיית מועדים היה בדרך של הגשת בקשה לדחיית מועד ביצוע הצווים האמורים לבית המשפט שהוציא אותם, וזאת בהתאם לחוק התכנון והבניה ולתקנות התכנון והבניה (סדרי דין בבקשה לפי סעיף 207 לחוק), התשס"ט-2008.

16. נוכח כל האמור לעיל – הבקשה נדחית. כדי לאפשר למבקש לבצע את צו ההריסה ולשלם את הקנס והאגרה שהוטלו עליו, בהתאם לפסק דינו של בית המשפט המחוזי – אני מעניק למבקש שבועיים להתארגנות בטרם יתייצב לריצוי מאסרו. המבקש יתייצב איפוא בתאריך 12.02.2015 לריצוי עונש המאסר שהושת עליו עד לשעה 10:00, בבימ"ר קישון, או במקום אחר על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות, או דרכון. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ט' בשבט התשע"ה (29.1.2015).

ש ו פ ט